

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ:
НАУКОВІ ЗАПИСКИ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА НАВЧАННЯ

УДК 378.091.313:001.89

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14030768>

**Вплив інтерактивних підходів до навчання на розвиток дослідницьких
навичок здобувачів освіти**

Полякова Анастасія Сергіївна,

кандидат біологічних наук, старший викладач кафедри теорії і методики
викладання природничих дисциплін Глухівського національного
педагогічного університету імені Олександра Довженка, 41400, м. Глухів,
Сумська обл., вул. Київська 24, Україна, lemma91@gmail.com, ORCID
<https://orcid.org/0000-0003-0098-4313>

Барабанчик Олена Володимирівна,

кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини Навчально-
наукового центру «Інститут біології та медицини» Київського національного
університету імені Тараса Шевченка, 01601, м. Київ, вул. Володимирська
64/13, Україна, alenabarabanchyk@gmail.com, ORCID [http://orcid.org/0000-
0003-2670-8448](http://orcid.org/0000-0003-2670-8448)

Черновол Євгеній Олександрович,

викладач кафедри оперативно-тактичної підготовки навчально-наукового
тренінгового центру оперативно-бойової підготовки Національної академії
Служби безпеки України, 03022, Київ, вул. Максимовича 22, Україна,
evgeniichernovol@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2324-6161>

Прийнято: 17.10.2024 | Опубліковано: 03.11.2024

***Анотація:** Інтерактивні технології посідають важливе місце в сучасній освітній галузі, особливо в контексті вищої освіти. Враховуючи глобальну цифрову трансформацію суспільства, залучення цих технологій дозволяє значно збільшити ефективність освіти та посилити мотивацію її здобувачів, сприяючи доступному поясненню складних процесів і розвитку критичного та аналітичного мислення. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю впровадження в систему вищої освіти таких підходів до навчання, які зможуть значно покращити науково-дослідницьку діяльність закладів вищої освіти. **Метою** статті є дослідження застосування інтерактивних підходів до навчання для розвитку дослідницьких навичок здобувачів вищої освіти в умовах глобалізації. У процесі дослідження використано такі **методи**, як огляд відповідної тематичної наукової літератури, аналіз нормативних документів, а також порівняння інтерактивних та традиційних освітніх підходів. Крім того, застосовано метод аналізу для виявлення переваг інтерактивного навчання та наявних викликів, а також метод систематизації даних для виокремлення ключових аспектів дослідження проблеми. Основні **результати** свідчать про вагомий вплив інтерактивних технологій на розвиток дослідницької компетентності майбутніх фахівців. Вони сприяють глибокій взаємодії з освітніми матеріалами, що підвищує зацікавленість здобувачів освіти та дозволяє адаптувати навчання до їхніх наукових потреб. Використання прогресивних засобів в освітньому процесі дозволяє зрозуміти глибину наукової діяльності, вивчати складні об'єкти, інтегруючи цифрові елементи в навчання. Однак існують і проблеми, зокрема потреба в значній кількості часу для підготовки викладачів та здобувачів вищої освіти, зменшення контролю над глибиною вивчення навчального матеріалу, ускладнення контролю над дисципліною на занятті, менш*

*передбачувані результати роботи. **Висновки** дослідження підкреслюють необхідність підтримки цифровізації освіти на державному рівні для забезпечення доступу до цих технологій, а також підвищення кваліфікації викладачів. Подальші дослідження можуть бути пов'язані з виявленням методів, що сприятимуть вдалому формуванню дослідницьких навичок, гармонійному поєднанню ціннісних орієнтирів та професійних якостей, що визначають рішучість особистості в здійсненні науково-дослідної діяльності та розв'язанні професійних завдань.*

***Ключові слова:** дослідницькі методи, критичне мислення, активне навчання, проєктна діяльність, колективна робота.*

The Impact of Interactive Learning Environments on the Development of Students' Research Skills

Anastasiia Poliakova,

PhD (Botany), Senior Lecturer of the Department of Theory and Methods of Teaching Natural Sciences of the Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv National Pedagogical University, 41400, Hlukhiv, Sumy region, st. Kyivska 24, Ukraine, lemma91@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-0098-4313>

Olena Barabanchyk,

PhD, Associate Professor of the Department of Internal Medicine of the Educational and Scientific Centre "Institute of Biology and Medicine" of Taras Shevchenko National University of Kyiv, 01601, Kyiv, st. Volodymyrska 64/13, Ukraine, alenabarabanchyk@gmail.com, ORCID [http://orcid.org/0000-0003-2670-](http://orcid.org/0000-0003-2670-8448)

Evgenii Chernovol,

Teacher of the Department of Operational-Tactical Training of the Educational and Scientific Training Center of Operational-Combat Training of the National Academy of the Security Service of Ukraine, 03022, Kyiv, st. Maksymovycha 22, Ukraine, evgeniichernovol@gmail.com, ORCID <https://orcid.org/0000-0003-2324-6161>

***Abstract:** Interactive technologies have an important place in the modern education system, especially in the context of higher education. Given the global digital transformation of society, the use of these technologies can significantly increase the effectiveness of education and the motivation of its students, contributing to an accessible explanation of complex processes and the development of critical and analytical thinking. The relevance of the study is stipulated by the need to introduce into the higher education system such approaches to learning that can significantly improve the research activities of universities. **The purpose** of the article is to study the application of interactive approaches to learning for the development of research skills of students of higher education in the conditions of globalization. In the research process, such **methods** as a review of relevant thematic scientific literature, an analysis of regulatory documents, as well as a comparison of interactive and traditional educational approaches were used. In addition, an analysis method was applied to identify the advantages of interactive learning and existing challenges, as well as a data systematization method to highlight key aspects of the study. The main **results** indicate a significant impact of interactive technologies on the development of research competence of future professionals. They facilitate deep interaction with educational materials, which increases the interest of students and allows them to adapt learning to their scientific needs. The use of progressive tools in the educational process allows us to comprehend the*

*depth of scientific activity, study complex objects, and integrate digital elements into learning. However, there are also problems in this area: the need for a significant amount of time for teacher and student training, consideration of a small amount of information over a long period of time, reduced control over the depth of study of the educational material, difficulty in controlling discipline in the classroom, and less predictable student performance. **The conclusions** of the study emphasize the need to support the digitalization of education at the state level to ensure access to these technologies, as well as to improve the skills of teachers. Further research may be associated with identifying methods that will contribute to the successful formation of research skills, a harmonious combination of values and professional qualities that determine the determination of the individual in conducting research activities and solving professional problems.*

Keywords: *research methods, critical thinking, active learning, project activity, teamwork.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Починаючи з 2019 року, світ зазнав глобальних економічних та соціокультурних змін, які стали рушієм докорінного реформування й освітньої галузі. Цифрова ера підвищує вимоги до професійних та особистісних компетентностей. Пріоритетом стає не накопичення знань, а здатність аналізувати отриману інформацію, збагачувати професійні здобутки та уміння навіть за нестандартних умов, знаходити нешаблонні методи розв'язання проблем. З огляду на це, першочерговим є завдання підвищення якості навчання для розвитку аналітичних та дослідницьких навичок здобувачів освіти.

В освітній галузі XXI століття залучення інтерактивних технологій стає ключовим фактором трансформації та збагачення процесу навчання.

Радикальних змін зазнають методи, методики та зміст викладацької діяльності. Проблему визначення впливу інтерактивних підходів до навчання на розвиток дослідницьких навичок здобувачів освіти доцільно розглядати в контексті здатності цих методів сприяти їхній активній участі в освітньому процесі. Це забезпечує можливість обміну думками, підтримки один одного в дослідницькій діяльності та формування унікального середовища, яке сприяє активному засвоєнню знань. Варто також зауважити, що залучення прогресивних технологій змінює і роль викладача, який стає своєрідним режисером освітнього процесу, що спонукає та заохочує до аналізу, дослідження виявленої проблеми, налагоджує взаємодію всіх учасників освітнього процесу. Отже, інтерактивні методи стають не тільки засобом навчання, а й поштовхом до розвитку демократичного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, що стосується визначення впливу інтерактивних підходів до навчання на розвиток дослідницьких навичок здобувачів освіти, перебуває в центрі наукових інтересів більшості українських та європейських науковців.

Факт, що освіта та наука є пріоритетними напрямками державної політики провідних країн світу, на сьогодні є загальновідомим. Відповідно до Закону України «Про освіту», мета вищої освіти полягає в розвитку особистості шляхом опанування тих компетентностей, що потрібні для результативної подальшої професійної діяльності в певній спеціальності або галузі знань [1]. Це означає, що виникає потреба у своєрідній концептуалізації професійної викладацької діяльності в закладах вищої освіти. Варто наголосити, що основне завдання сучасної вищої освіти полягає не лише в наданні відповідної кваліфікації здобувачам, а й у вихованні дослідників, які здатні бути мобільними та гнучкими в умовах динамічних змін, а також

розв'язувати проблеми різного характеру завдяки розвитку своїх дослідницьких навичок.

Є. О. Черновол, А. В. Чепелюк та Ф. Ф. Куртяк у своєму дослідженні наголошують на необхідності впровадження інноваційних технологій в освітній процес у зв'язку з поширенням тенденцій переходу від традиційних моделей організації вищої освіти в Україні до цифрових [2, с. 2]. Автори стверджують, що прогресивні технології здатні спонукати здобувачів освіти до дослідження та аналізу нової інформації, залучати їх до активної діяльності.

Н. С. Бобро у своїй праці наголошує, що технології періоду цифровізації сприяють зміні традиційного підходу до навчання на ціннісно орієнтований. При цьому значно зменшується навантаження на викладачів, що дозволяє їм сконцентруватись на роботі зі здобувачами вищої освіти [3, с. 74]. Варто зазначити, що позиція Н. С. Бобро знаходить підтримку і в цьому дослідженні, оскільки ми переконані, що прогресивні технології та індивідуалізований підхід до навчання підвищують пошукову активність здобувачів вищої освіти, що, відповідно, сприяє розвитку їхніх дослідницьких навичок і вмінь.

О. Власій, О. Дудка та М. Стефанишин наводять аргументи, згідно з якими інтерактивні технології є потужним інструментом, який підвищує ефективність навчання, що підтверджується результатами проведеного експерименту [4, с. 131]. Такі автори, як В. А. Чубенко, Л. П. Боть та Г. В. Лиходєєва, вважають, що цифрові методики та засоби забезпечують можливість залучити максимальну кількість здобувачів вищої освіти до освітнього процесу, а також покращують навички критичного мислення, які є основою аналітичного мислення та розвитку дослідницьких навичок [5, с. 13].

О. Г. Губарь, В. В. Спіцина, І. С. Котяш доводять, що інтерактивні технології дозволяють підвищувати ефективність процесу розуміння та засвоєння інформації [6, с. 4]. Технології глобалізованої епохи здатні

підвищити процес усвідомлення отриманих знань, активізуючи при цьому інтерес до додаткового дослідження нової інформації. Т. С. Гнатенко, Н. В. Лисенко стверджують, що традиційні технології навчання, своєю чергою, мають низку недоліків [7, с. 16]. Так, серед них можна виокремити перенавантаження пам'яті, послаблення самостійної пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти, застосування однотипних методів та прийомів навчання.

Л. М. Конопляник підтверджує, що сучасний освітній процес у багатьох українських закладах вищої освіти потребує глибинного оновлення та адаптації до нових зовнішніх умов та внутрішніх потреб [8, с. 4]. О. В. Черненко у своїй статті зазначає, що дослідницька діяльність здобувачів вищої освіти – важлива складова освітнього процесу, яка сприяє активізації пізнавальної діяльності, підвищенню якості підготовки молодих спеціалістів, розвитку творчих здібностей та світогляду здобувачів освіти [9, с. 250]. Л. П. Альошкіна та І. М. Новак критикують наявну систему організації дослідницької діяльності, яка не відповідає вимогам сучасності [10, с. 5]. Методи навчання, які використовуються українськими закладами вищої освіти, не дозволяють майбутнім спеціалістам вплинути на зміст, динаміку та якість своєї освіти. При цьому, як зазначає С. Верба [11, с. 37], наукова робота здобувачів вищої освіти має формалізований характер та спрямована на досягнення здебільшого кількісних результатів, а не якісних показників.

Підсумовуючи результати, отримані українськими науковцями, можна стверджувати, що дослідницькі навички надзвичайно важливі для здобувачів освіти, вони формуються впродовж навчання за допомогою різноманітних методів та методик. Найбільш значущими серед них є інтерактивні підходи. Проте, питання, що стосується взаємозалежності дослідницьких навичок та

інтерактивних підходів до навчання, не знайшло свого повноцінного відображення в сучасній науковій літературі.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Огляд тематичної літератури демонструє, що інтерактивні технології мають значний потенціал у сфері освіти. Проте питання застосування інноваційних методів навчання для розвитку аналітичних здібностей здобувачів вищої освіти та покращення їхньої науково-дослідної діяльності залишаються недостатньо вивченими. У наукових джерелах бракує аналізу впливу інноваційних підходів до навчання на формування дослідницьких навичок. Наша наукова розвідка покликана допомогти у всебічному та ґрунтовному висвітленні зазначеної проблематики.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета дослідження – довести необхідність використання інтерактивних підходів до навчання для розвитку дослідницьких навичок здобувачів вищої освіти.

Завданнями дослідження є:

- 1) схарактеризувати інтерактивні підходи до навчання та окреслити їхній потенціал у контексті вищої освіти;
- 2) проаналізувати традиційні підходи до навчання в українських закладах вищої освіти;
- 3) визначити переваги та виклики залучення інтерактивних підходів до навчання;
- 4) дослідити, яким чином інтерактивні методики сприяють розвитку критичного мислення та дослідницьких навичок у здобувачів вищої освіти;
- 5) визначити ефективні підходи, які сприятимуть формуванню дослідницьких навичок.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. За останні роки у світі можна спостерігати

ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ: НАУКОВІ ЗАПИСКИ

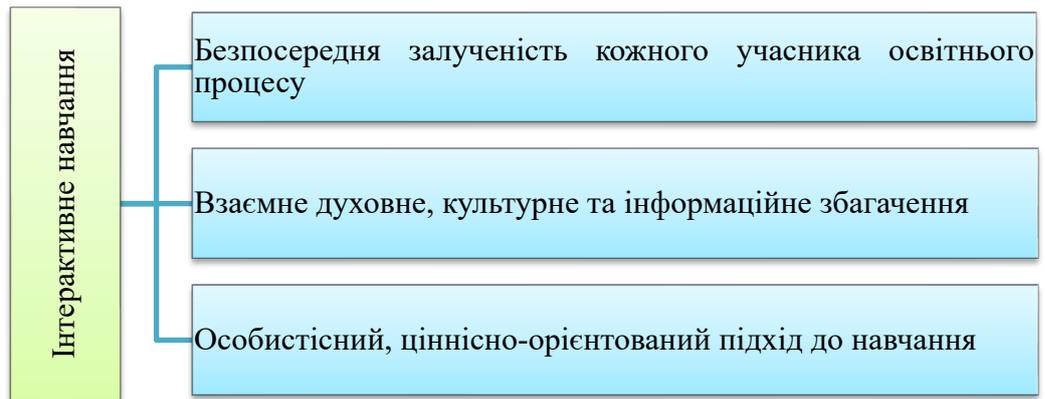
глобальний перехід від індустріального до цифрового суспільства. З цієї причини головне завдання освітньої політики України та світу – виховання освіченої молоді, яка здатна швидко адаптуватися до мінливого та динамічного зовнішнього середовища. Запорукою прогресу та якісного засвоєння отриманих наукових знань, формування унікальної освітньої парадигми у XXI столітті можна назвати інноваційні технології. Традиційні методи та засоби викладацької діяльності поступово стають неактуальними та недостатньо ефективними, оскільки вони не здатні відповідати сучасним освітнім вимогам. З огляду на це, важливо сформувати нову, прогресивну форму вищої освіти, яка орієнтуватиметься на підготовку фахівців, здатних ефективно функціонувати в глобалізованому світі. Інноваційне навчання в розрізі вищої освіти передбачає запровадження інтерактивних підходів в освітній процес [8, с. 8–9].

Інтерактивним можна назвати те навчання, яке здатне активувати пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти за допомогою налагодження взаємодії між усіма учасниками процесу задля розв'язання навчальної ситуації [6, с. 4]. Основою сучасної інтерактивної підготовки є принципи, представлені на рисунку 1.

Рисунок 1

Принципи інтерактивного навчання

Джерело: власна розробка авторів

На заняттях, де застосовуються прогресивні технології, викладач не надає готові знання, а спонукає здобувачів освіти до пошукової та дослідницької діяльності. Шукаючи та аналізуючи необхідну інформацію, розвиваються дослідницькі навички, аналітичний та критичний способи мислення. Прикладом можуть бути такі методиками, як групові дискусії, мініпроекти, кейс-методи, рольові ігри, які здатні віддалити освітян від традиційного формату навчання, у якому знання здобуваються переважно через вивчення матеріалів підручників. Інноваційний підхід до навчання – потужний інструмент, здатний відповідати на виклики, що виникають у сфері вищої освіти.

Оцінюючи традиційні навчальні методи, варто зауважити, що при такому підході основна увага зосереджується лише на запам'ятовуванні й відтворенні інформації. У період глибокої диджиталізації виникає потреба в розвитку продуктивного мислення в здобувачів вищої освіти, формуванні

їхніх аналітичних здібностей та комунікативних умінь. Усе це стає необхідним для практичної підготовки до існування та функціонування в мінливому зовнішньому середовищі. Також не треба забувати про особливості, притаманні українській системі освіти, у якій інноваційні технології продовжують співіснувати з традиційними. При цьому традиційний підхід до навчання переважає, що перешкоджає задоволенню всіх потреб, які виникають у сучасному освітньому середовищі. Це означає, що традиційні засоби викладання стають неактуальними через недостатню ефективність, а потреба в залученні інновацій невпинно зростає.

Серед перспектив розвитку вищої освіти можна виокремити створення інноваційних форм комунікації та навчання, впровадження цифрових двійників науково-педагогічних співробітників, що дозволить вийти на інакший рівень взаємодії в освітньому процесі [12, с. 51]. З огляду на це, сьогодні доцільно ініціювати глибинну реформу, спрямовану на здобуття викладачами цифрових компетенцій. Необхідно досконало підготуватися до такого процесу, виявивши всі можливі переваги інноваційних методик та виклики, які перешкоджають їхньому запровадженню. Так, при застосуванні інтерактивних засобів викладачі відчують певні труднощі. Для їхнього ефективного подолання необхідно окреслити ці проблеми та запропонувати методи їх розв'язання (табл. 1).

Таблиця 1

Виклики, які виникають при впровадженні інтерактивного підходу до навчання

Назва	Шляхи подолання проблеми
Необхідність у тривалій підготовці педагогічного колективу	Варто починати з поступового впровадження інновацій в освітній процес. Для швидкого та дієвого зацікавлення здобувачів освіти доцільно запропонувати пам'ятки з описом алгоритму дій

	(покроковий перелік дій, які варто застосувати в тій чи іншій освітній ситуації).
Зменшення впливу на глибину вивчення навчального матеріалу	Для педагога при залученні інновацій важливо ретельно обмірковувати матеріали, що пропонуються для вивчення. Потрібно завчасно розробити план заняття, визначити хронометраж.
Ускладнення контролю над дисципліною на занятті	Потрібно посилити мотивацію до вивчення матеріалу, обираючи найцікавіші випадки та проблеми для обговорення, оголошувати про очікувані результати заняття, а також привертати увагу здобувачів освіти різними способами, залежно від індивідуальних особливостей.
Менш передбачувані результати роботи	Доречно застосовувати нові для викладача навчальні інструменти, вивчення методичних матеріалів, що стосуються цієї проблеми. Необхідно обирати такі форми роботи, які б враховували інтереси всіх учасників процесу та їхні індивідуальні особливості.

Джерело: власна розробка авторів

Розглядаючи проблему дослідження у сфері вищої освіти, варто наголосити на тому, що для здобувачів освіти головним завданням є не тільки набуття знань та певної кваліфікації. Науково-дослідна діяльність, яка є невід'ємною складовою вищої освіти відповідно до Закону України «Про освіту» [1], має надзвичайно важливе значення для майбутніх спеціалістів.

Наукова галузь – потужний інструмент пізнання світу, який здатен не тільки розширити та поглибити людську свідомість, а й виступити в ролі двигуна прогресу, створюючи підґрунтя для інновацій та розв'язання глобальних проблем людства [9, с. 249]. Попри зростання активності участі здобувачів вищої освіти в численних національних дослідницьких конкурсах, проєктах та міжнародних конференціях, реальний внесок молодих науковців у загальний обсяг наукових праць закладів освіти залишається недостатнім

порівняно з європейськими показниками. Одним із чинників, що стримує розвиток науково-дослідної діяльності серед молоді, є порівняно низька роль дослідницької роботи. Зокрема, недостатня увага до формування дослідницьких навичок та вмінь у молодих фахівців суттєво уповільнює інноваційні процеси.

Науково-дослідна діяльність спрямована на поглиблення уявлень здобувачів освіти про основні суб'єкти наукового дослідження, особливості опису та застосування його методів і засобів [13, с. 39]. Варто зазначити, що самостійна дослідницька робота здобувача освіти досі носить плановий, добровільний чи ініціативний характер. Враховуючи це, необхідно всебічно підтримувати та заохочувати участь майбутніх фахівців у конференціях, круглих столах тощо. Готовність здобувачів освіти брати участь у подібних заходах означає набуття інформаційно-комунікативної компетентності, зокрема здатності залучати мультимедійні технології, які слугують віддзеркаленням повноцінного уявлення про світогляд особистості та її професійну спрямованість [13, с. 42]. Отже, дослідницька компетентність та навички, пов'язані з нею – надзвичайно важливі у процесі здобуття здобувачем вищої освіти професійної кваліфікації. Беззаперечний вплив на розвиток дослідницьких навичок мають саме інноваційні підходи до навчання, серед яких – інтерактивні технології.

Дослідницька компетентність — це багатовимірна категорія, що об'єднує знання, навички, уміння, ціннісні орієнтири та досвід діяльності дослідника [14, с. 151]. Дослідницькі навички та вміння надзвичайно важливі для майбутнього спеціаліста, вони формуються протягом усього періоду навчання за допомогою різних видів діяльності. Метою формування дослідницької компетентності є розвиток здатності критично мислити,

застосовувати аналітичні навички та систематизувати інформацію, що сприяє якісному проведенню досліджень.

Структура дослідницької компетентності є багатогранною й складається з кількох ключових компонентів, серед яких найважливішим є інформаційно-комунікаційний. Останній охоплює володіння методами збору даних, які відповідають сформульованим гіпотезам, а також створення масивів емпіричних даних. Однак традиційний підхід до навчання не дає змоги опанувати всі аспекти сучасних наукових процесів. З огляду на це, інтерактивний підхід до навчання стає критично важливим, адже він є потужним інструментом для досягнення мети формування всебічної дослідницької компетентності.

Суспільство цифрової епохи потерпає від недостатності кваліфікованих спеціалістів, які здатні мислити критично, застосовувати аналітичні здібності на практиці, а також генерувати оригінальні рішення та бути готовими до інноваційної наукової діяльності [15, с. 241]. Усе більшої актуальності набувають питання, які стосуються розвитку дослідницьких здібностей здобувачів вищої освіти [16, с. 275]. Головним завданням професійної підготовки стає залучення інтерактивних методик викладання для розвитку готовності здобувачів вищої освіти до наукових досліджень, уміння працювати в період невизначеності.

Для набуття дослідницької компетентності здобувачам освіти необхідно засвоїти специфічні навички, зокрема вміння ефективно обробляти інформацію. Викладачі повинні організувати освітній процес, що охоплює як індивідуальну, так і групову діяльність та сприяє формуванню цих навичок. Особливо варто акцентувати на розвитку ключового критерію — уміння аналізувати інформацію. Йдеться про висування та перевірку гіпотез, а також складніші процеси, такі як теорія розпізнавання і механізм прийняття рішень,

які є невід'ємною частиною наукової діяльності. [17, с. 30]. Інтерактивні методи, що сприяють формуванню дослідницьких навичок, представлені в таблиці 2.

Таблиця 2

Освітні інноваційні методи, що сприяють розвитку дослідницьких навичок

Назва	Опис	Приклад застосування
Метод «кейс-стаді»	Аналіз сформульованої навчальної проблеми в колективі, розробка та прийняття рішень	Матеріал, який пропонується до розгляду на занятті, подається у вигляді мікропроблеми, яку пропонується розв'язати здобувачам освіти, а знання набуваються шляхом активної дослідницької та творчої діяльності. Заняття проходить у формі своєрідної ділової гри в мініатюрі
Віртуальні лабораторії	Дистанційне проведення експериментів або симуляція лабораторних умов, що відтворюють реальні процеси	Завдяки віртуальним лабораторіям (наприклад, використовуючи застосунок Labster) можна глибинно дослідити будь-яку з галузей науки – хімію, фізику, математику тощо
Доповнена реальність на практичних заняттях	Залучення цифрових інструкцій та візуалізацій реальних об'єктів задля практичного навчання	Застосування спеціальних застосунків для вивчення будови або функцій того чи іншого об'єкту (наприклад, Human Body (Male) Educational VR 3D)
Віртуальні симуляції	Візуалізація технологічних процесів в інтернет-середовищі для відпрацювання практичних навичок	Віртуальне відтворення ремонту комп'ютерної техніки або розробки робототехнічних систем (наприклад, програма ERVR)

Джерело: власна розробка авторів

Отже, сучасні підходи до розвитку дослідницьких та творчих навичок орієнтовані на інтерактивність і практичне застосування знань. Ці методики дозволяють не лише опанувати теоретичні матеріали, а й зануритись у процеси моделювання реальних ситуацій, що сприяє розвитку дослідницьких навичок та компетенцій здобувачів освіти. Також, варто додати, що підходи можуть трансформуватися залежно від технічного забезпечення та освітніх цілей.

Завдяки цим підходам можна розв'язати одночасно низку завдань. За допомогою віртуальних симуляцій, здобувачі освіти отримують можливість відпрацьовувати практичні навички, що є важливим елементом освітнього процесу. Це особливо актуально в умовах, коли доступ до необхідного обладнання обмежений або коли існує ризик для безпеки. Своєю чергою, доповнена реальність інтегрує теоретичні знання з практичними навичками, надаючи користувачам миттєві підказки та доступ до актуальної інформації під час роботи з реальними об'єктами. Такий підхід робить навчання інтерактивним і доступним, що, безумовно, підвищує мотивацію здобувачів освіти в опануванні різних дисциплін.

До інтерактивних технологій, крім зазначених вище, належать гейміфікація, тренінги, фасилітаційне навчання тощо. Також дієвим методом формування дослідницьких навичок є проєктна діяльність. Ця інноваційна методика полягає в тому, що здобувачі освіти спочатку ознайомлюються з методом проєктів, алгоритмом проєктування, правилами проєктної діяльності, а потім самостійно створюють власні розробки. Основні вимоги такі:

- 1) проєкт має розв'язувати якусь проблему;
- 2) у процесі роботи має проводитись дослідження, використовуватись дослідницькі методи;
- 3) дослідження та проєктна робота виконується безпосередньо здобувачами освіти;

- 4) викладач виступає лише в ролі консультанта;
- 5) результати повинні мати практичне значення.

Отже, запроваджуючи новітні підходи до навчання, можна суттєво підвищити якість досліджень та трансформувати науково-дослідну діяльність українських закладів вищої освіти. Індивідуальні й групові методи, а також проєктно-дослідницька діяльність стимулюють здобувачів освіти, сприяючи опануванню професійної дослідницької компетентності. Таким чином досягається основне завдання вищої освіти – виховання освіченого спеціаліста, готового до ефективної життєдіяльності у високотехнологічному світі.

Висновки. Докорінна зміна системи вищої освіти в цифрову епоху потребує значної уваги до вибору оптимальних навчальних інструментів. Дослідження показує, що інтерактивне навчання є актуальним, проте його успіх значною мірою залежить від дотримання ключових принципів інноваційності. У процесі здобуття вищої освіти все більше уваги приділяється самостійній навчальній діяльності, яка передбачає використання інформаційно-комунікаційних технологій. Ключовими компонентами цієї діяльності є поняття інтерактивності, результативності та ефективності. У контексті вищої освіти важливо підкреслити, що науково-дослідна діяльність є важливим аспектом для здобувачів освіти.

Беззаперечний вплив на розвиток дослідницьких навичок має вибір правильного підходу до навчання. Виявлено, що таким можна назвати саме інтерактивний підхід. Серед методик, які сприяють розвитку дослідницьких навичок, можна виокремити проєктну діяльність, метод кейсів та ділових ігор, віртуальні симуляції, доповнену реальність тощо.

Перспективи подальших досліджень полягають у пошуку методів підвищення ефективності формування дослідницьких навичок, способу

гармонійного поєднання ціннісних орієнтирів та професійних якостей, що визначають рішучість особистості в здійсненні науково-дослідної діяльності та розв'язанні професійних завдань.

Список використаних джерел.

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII : станом на 6 жовт. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 23.08.2024).

2. Черновол Є. О., Чепелюк А. В., Куртяк Ф. Ф. Щодо цифровізації освітнього процесу у закладах вищої освіти України: нові можливості та перспективи. *Академічні візії*. 2023. Вип. 15. С. 1–9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7595166>

3. Бобро Н. Переваги та недоліки упровадження штучного інтелекту у освітній процес. *Молодий вчений*. 2024. № 4 (128). С. 72–76. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-4-128-38>

4. Власій О., Дудка О., Стефанишин М. Інтерактивні технології як засіб підвищення ефективності навчання. *Гірська школа Українських Карпат*. 2020. № 23. С. 128–132. DOI: <https://doi.org/10.15330/msuc.2020.23.128-132> (дата звернення: 23.08.2024)

5. Чубенко В. А., Боть Л. П., Лиходєєва Г. В. Еволюція методів навчання в контексті цифрової трансформації освіти. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2024. № 9. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13224247>

6. Губарь О. Г., Спіцин В. В., Котяш І. С. Вплив використання інтерактивних технологій на якість навчання майбутніх педагогів у закладах вищої освіти. *Академічні візії*. 2023. Вип. 26. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10461085>

7. Гнатенко Т. С., Лисенко Н. В. Використання інноваційних технологій навчання у ЗВО в умовах змішаного навчання. *Health & Education*. 2023. № 1. С. 14–21. DOI: <https://doi.org/10.32782/health-2023.1.3>
8. Конопляник Л. М. Впровадження інтерактивних методів навчання як шлях до демократизації освітнього процесу. *Педагогічна академія: наукові записки*. 2024. № 10. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13729641>
9. Черненко О. В. Управління груповою науково-дослідницькою роботою студентів педагогічних ЗВО. *Український педагогічний журнал*. 2024. № 3. С. 248–256. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2024-3-248-256>
10. Альошкіна Л. П., Новак І. М. Особливості організації та перспективи розвитку науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти у вітчизняних закладах вищої освіти. *Ефективна економіка*. 2021. № 2. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.2.101>
11. Верба С. Науково-дослідна робота студентів у системі освітньої підготовки фахівця: нормативно-правове регулювання. *Актуальні проблеми правознавства*. 2023. № 4. С. 36–40. URL: <https://appj.wunu.edu.ua/index.php/appj/article/view/1493> (дата звернення: 23.08.2024).
12. Бобро Н. Взаємодія штучного і природного інтелекту в освітньому процесі. *Молодий вчений*. 2024. № 5 (129). С. 51–55. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2024-5-129-20>
13. Носко М., Мехед О. Науково-дослідницька робота студентів як складова частина підготовки до соціально-педагогічної діяльності. *Наука і освіта*. 2022. № 2. С. 39–43. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2022-2-6>
14. Стинська В. В., Салига Н. М., Процишин Н. А. Формування дослідницької компетентності студентів у закладі вищої освіти. *Теорія і*

методика професійної освіти. 2024. Т. 2. Вип. 69. С. 149–152. DOI: <https://doi.org/10.32782/26636085/2024/69.2.31>

15. Щербань І., Савченко В. Сутність поняття «дослідницька компетентність» у вітчизняній та зарубіжній літературі. *Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи*. 2021. № 2 (6). С. 240–247. DOI: [https://doi.org/10.31499/2706-6258.2\(6\).2021.250436](https://doi.org/10.31499/2706-6258.2(6).2021.250436)

16. Hasynets Y., Vakerych M., Solnyshkova S., Pustovoichenko D., Kuruts N. Transforming Higher Education in the Digital Age. *Futurity Education*. 2024. Vol. 4. №2. P. 263–278. DOI: <https://doi.org/10.57125/FED.2024.06.25.14>

17. Любчак Н. М. Методи формування дослідницьких умінь здобувачів вищої освіти. *Сучасні досягнення в науці та освіті: матеріали XV Міжнар. наук. конф.*, (м. Нетанія, 16–23 верес. 2020 р.). Хмельницький, 2020. С. 30–33. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/9122> (дата звернення: 23.08.2024).